

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za po leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, iside Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 22. grudna 1871.

List 51.

Božič.

Čudo! solnce se na nebu,
Dob na zemlji mraza trese,
In hitreje meri pónnik
Jo po tiru gladke steze.
On, ki Oče je vremenu,
Čuti mraz in terpko vreme;
Ki je morja divje vale
Vklenil za bregé peščéne;
Ki je zvezdam zmeril poti
In nočém molčanje velel:
Kralj ne zdi se vsemogočni,
Je ko stvar, je vbogo dete,
In pokornih sicer življev
Na povelje več ne veže.

In prederzno vsakoteri
Mu pokorščino odreče,
Pa se čudi, češ, da Bog se
Trepetaje pred njim trese!

Devo pa in Mater mlado
Solza sili in veselje,
Ko ji Dete božje malo
Nasmehljá se z revne slame.
In nje čisti ženin, ki se
Čuti vpričo Boga z dalje,
Češ, da mu je vže preblizo —
Stvarniku neba in zemlje,
Zre na Dete in 'z pobožnih
Mu oči rosé solzice,
In kot žarkov svitla igra
Spet bliščé nazaj v obnehje:

„Spolnil si,“ zdaj verno reče,
„Svoje, večni Kralj obete,
Ki si jih dal očetom mojím,
Tvoji bodo da očetje:
Nisi lev sedaj mogočni,
Ne junak, ki trope cele
Z ognjem umorí in mečem:
Jagnje si in nežno Dete.“ —

Ko nebo se zdaj in zemlja
Združi v slavo čiste deve,
Ta ne čuje in ne misli
Na-se, misli le na Dete,
Ki solzi se, pa mu reče:

„Oj ne solzi se, življenje,
Več ne jokaj, mili Jezus!
Mi solzá je tvojih preveč.
Naj oterem s teh sprelepih
Oči drage, svitle zvezde;
Pa več biserov ne trosi,
Svet ne vé jim prave cene.

Kar ti angelj je sporočil,
Da je voljna tvoja dekla,
In te rada sprejme v gostje, —
Tega vže devet je mescev.
Zuano pa ti, Kralj, je bilo
Kaj bo stanje vboge deve,
V hleva mrazu, ki gorkó je
Le sercé še tvoje dekle.
Sicer malo, kar je moje,
Kar, ti veš, se v last mi šteje,
V Nazaretu sem pustila,
Ker se s potjo ne vjemlje.
Vsaj oserče tebi zvesto,
Vem, da je največje cene,
Naj zato v naročju mojem
Tvoje se telo ogreje.“

In naproti vže ročici
Pomoli ji sveto Dete,
Se Marija k njemu nagne,
Ga v gorkó naročje vzame.

O če luči pa iz neba
Milo zrè na svoje Dete,
Urnih kril zdaj sla odpošlje,
In mu tako dá povelje:
„Teci, urni sel, mi doli,
Pa zaziblji moje Dete
In obsiplji s sladkim spanjem,
Da ne vgasne hude reve,
Ki terpi jo iz ljubezni
Blage do ljudi in mene!“

Zdajci sel zletí na zemljo,
Urno izverši povelje;
Ko se vrača, poln ljubezni
Svetu kliče te besede:
„Jokaj grešnik brez bojazni,
Ne vzbudi se božje Dete;
Spanje je ob tvojih solzah
Jezušku še le mirneje;
Ne vgodí takó, to vedi,
Vbrano angeljev mu petje,
Ko spokorna solza tvoja:
Naj zato obilo teče!“

Ivan M.

Cerkvene postave

zastran cerkvenega petja in godbe.

Tridentinski cerkveni zbor je v svoji 22. seji 14. sept. 1562 sklenil sledečo točko:

„Taista glasba, po kateri se, bodi z orglami ali s

petjem (za cerkev), vmeša kaj nespodobnega, bode naj odpravljeua.“

Toledski cerkveni zbor 1566:

„Pred vaim drugim naj se varuje, da glasba (godba), ktera je namenjena božji slavi in časti, ne postane teatralna, nespodobna ali pa vojaški podobna.“

Avgsburški zbor 1567:

„Ker se je orgljanje po nekterih krajih popačilo, je treba, da se popravi, da bode odpravljeno posvetno glasovje, ki moti poslušavce pri molitvi in pri božji službi.“

Mehelniški zbor 1570

pravi: naj škofje nikar ne terpé, da bi orglavci igrali mehkužne, teatralne melodije. Prestopnike da naj kaznujejo itd.

Praški zbor 1604

zapoveduje, da naj se pri sv. maši pri večernicah in pri drugih božjih službah orgla, da se ljudje spodbujajo v veri in pobožnosti, in da naj se pri tem varuje vsake nespodobnosti.

Ukaz papeževega generalvikarstva 1842:

„Glasba (petje), ki se je vpeljala pri službah božjih, da bi verne spodbujala v pobožnosti, služi današnje dni pogostoma ljudem v radovanje in oskranja posvečeno hišo Gospodovo. Žalostea skušaja je večkrat dokazala, da ni bilo na tem, da bi se Bogu pele hvalne pesmi z resnobo in spoštovanjem, kakor smo božji veličasti dolžni; temuč da je zašla (godba, petje) v teatralno skazovanje¹⁾; bodi si tega krivo šumeče in doneče godbeno orodje, ali pa posvetni značaj pesmi.“

Da spoštinimo svojo dolžnost, zaterjujemo vse (cerkvene) predpise o tem ter naznanjamo sledeče naročilo:

1. Le glasba (petje) izpeljavana od udov cerkvenega pevskega zbora (capelle) se smé rabiti pri službi božji. Zeli kdo druge godbe, naj prosí našega ali naših namestnikov (cerkvenih predstavnikov) privoljenja. Dasi-ravno se tako privoljenje o posebnih slovesnostih sme dati, naj se vendar to zgodi pod zagotovilom, da se zraven ne bode rabil veliki, ne mali boben (pavke), ne harpa, ne rogovi ali kake druge iz navade gromoe in tobneče orodja.²⁾

2. Petje cerkveno (alla capella), če se spremlja tudi z godbo, mora biti vedno resnobno in veličastno in ne smé uneti v sebi nič teatralnega ali posvetnega. Tudi naj se varuje dolgočasnega ponovljanja ali pa prestavljanja besed.³⁾

3. Pri peti sv. maši, kadar je sv. Rešnje telo izpostavljeno, ali kadar se žegen daje, naj se orglavce varuje „sonat“ ali drugih sostav, ki so za oder namenjene; mar naj orgla take sostavke, ki povzdigajo serce k Bogu in pospešujejo pobožnost.

4. Kapelniki ali orglavci, ki tem predpisom nasproti delajo, zapadejo prvič deset križavcev (tolarjev) kazni, ki naj se obernejo za pobožne namene. V drugo naj plačajo dvakrat toliko, in v tretje naj se jim služba vzame, za kolikor časa bomo določili.⁴⁾

Dvakratno denarno kazen zapadejo tudi oni „rektorji“ (predstojniki), ki od nas prepovedano godbo (petje)

¹⁾ Samospev (solo), s katerim se nekteri pevci in pevke radi ponašajo, niso tedaj v cerkvenem smislu, — pa tudi tista hvala ne, s katero ljudje pevce in pevke zapeljujejo, da vedno hrepené po svetni slavi, v resnici se pa malo zmenijo za pravo cerkveno petje.

²⁾ Godbine orodja, ki se navadno v cerkvi rabijo, so v prvi verstí: gosli, vijola, violončelo in violon ali bas in tako imenovana gojzdana rogova (corni); v drugi verstí so: obol ali klarineta; — še le pri večjih zborih se rabijo tudi trombe (trompete), pozavne, fagote in flavta. Se vé, da vse to orodje v eno mer ne tuli naprej, temuč ravná se po sostavku.

³⁾ Nekterim nevednim ljudém toliko dopadajoči „Schiedermayerjevi sostavki so temu in tudi drugim cerkvenim predpisom ravno

terpé, ali so krivi, da dopoldanja ali popoldanja služba božja predolgo terpi.“

Konštantin m. p.,
papežev veliki namestnik.

Tako se bere tudi dekret kardinala Sterckx-a, nadškofa 1842, predpis škofa Valentina itd.

Vsi zbori cerkveni, zbori cerkveno-znanstveni, izreki naj učenejših mož se strinjajo v tem:

1. Da izvorno petje je cerkveni „koral“, ki je za cerkev naj višje cene in se nima nikdar odpraviti, ampak le po vrednosti odgoja in vadi naj se.

2. V cerkev vpelje naj se neprecenljivo, umetno petje, vstanovljeno po Palaestrinu na podlagi staro-cerkvenega petja.

3. Dovoljeno je tudi petje in godba iz novejšee dobe, ako spolnuje svoj namen v cerkvenem smislu, je tedaj mirno in veličastno in se ravná po cerkvenih pravilih (té zadevajo jezik in besede pri petju.⁵⁾

4. Smé se rabiti v cerkvi tudi godbino orodje, kjer se pa to ne nahaja v dobrem stanu, opusti naj se in spremljajo naj petje same orgle. Nikdar pa ne smé godbino orodje petja prevpiti, ampak podpira naj ga le v nekterih stavkih, da bode imela beseda bolj veličasten značaj.

5. Tako imenovani „tuši, entrade“ ali prav za prav: napitnice — niso cerkvenega značaja in ne smejo se terpeti v cerkvi.

6. Smé se prepevati pri procesijah in privatnih uredih v domačem jeziku, da pa pesmi morajo biti resnobne in resnično pobožnega duha.

Cerkve je tedaj od nekdanj skerbela za nepokvarjeno, hiše Božje vredno glasbo, in izločevala je od vselej pleve od zernja. Tudi zdaj je vzela zopet to reč v roke, ali se pa bode pri sedanjih homatijah kmalo kaj rešiti moglo, ne vemo. To pa je gotovo, ako bi bila cerkev čakala, da bo na svetu mir in sprava, bi se Božje hiše ne bile vzdignile nikdar nad katakombe. Gotovo je tudi, da omikani človek ljubi le olikano glasbo, in da po tem takem se more ceniti tudi stan omike pri narodu ravno po stanu cerkvene glasbe. Ako hočemo tedaj pomagati narodu k omiki, moramo tudi tukaj pomagati naprej. To bi se pa zgodilo:

1. Ako bi se osnovalo cerkveno pevsko društvo, kterega odbor bi skerbela za zboljšanje cerkvenega petja in orgljanja, ter bi priobčeval orglavcem dobre in njih pevskim močém primerne speve in vaje za orgle.

2. Ako bi sklicalo društvo saj po enkrat na leto občni sbor, v katerem bi se važne reči o cerkveni glasbi obravnavale, in ako bi se o tacih priložnostih zapevale z združenimi močmi kake večí cerkveno-klasične dela.

3. Ako bi se napravil glasbino-znanstveni odsek, kteri bi nabiral vse dosedanje pesmi po slovenskem, bi pretehtoval besede in napeve, bi izločil, kar je nespodobnega in cerkve nevrednega; potem bi preskerbel, da bi se odobrene melodije postavile v pravno umetno soglasje in bi se jim oskerbovale spodobne predigre.

4. Ako bi se tako izčiščena in lepo vravnana pesmarica dala na svitlo, tako imenovani „Kaucional“, kterega bi potem prečastito škofijstvo v svoji diecezi vsem cerkvam zapovedalo.

Ako bi se tako društvo osnovalo, podpirali bodo

nasproti. Učeni skladatelji jih imenujejo ubogo praskanje, dudljanje („elende Fuslereien“) in jih ne marajo še v svoje zbirke ne.

⁴⁾ Kaj pa naj se s tistimi zgodi, kteri zavirajo, da cerkveno petje in godba ne more na pravo pot, se upirajo na vso moč, da bi se ne odpravile napake po nevednih vpeljane v hišo Božjo, in na vso moč, celo z denarjem delajo, da se ne vresničijo cerkveni predpisi? — Ali niso enaki podobni onim, ki se sploh za cerkvene zapovedi nič ne zmenijo?

⁵⁾ Pri petih mašah, večernicah in drugih cerkvenih uredih je ukaz latinski jezik.

gotovo tako blago početje gospodje duhovni; ter bodo ljudi spačenega ali neomikanega okusa podučili, kaj je pravo, in kaj ne, ker veliko je pomanjkljivega ali skaznega, kar poprave potrebuje. (Opomba. Ta spis nam je prišel iz roke umnega orglavca na Kranjskem skoz roke višega gospoda. Naj pripomore k doverševanju cerkvenega petja in glasbe v cerkvenem duhu. Vr.)

Zakaj je toliko kriča zoper katoliško duhovstvo?

To je znana reč. Jud je izdal nejeverniku Kristusa, in oba sta ga umorila, križala, prebôdla. Duhovstvo oznanjuje Kristusa križanega, zato od jeze škripljeta časniški jud in liberaluhovski nejevernik, ker ni jima dosti, da sta enkrat ubila Sinú Božjega, ubijata ga kervoloka vsak dan v njegovem duhovstvu in preganjajoča njegovo sv. Cerkev na zemlji.

Zmaga sv. križa v VIII. stoletji.

„Kdor hoče priti za menoj, naj zataji sam sebe, in naj vzame svoj križ, in naj hodi za menoj.“ Mat. 16, 24.

V osmem stoletju je prvotna gorečnost in pobožnost kristjanov, Bogú bodi potoženo! zeló omerznila; k mnogim pohujšanjem je priliko dalo hudobno in kerščanskemu učenju nasprotno življenje posvetnih oblastnikov. Gerški cesarji so večidel vdani, ali vsaj nagnjeni bili k različnim krivoverstvom. Na Francoskem so celó do Pipina vsi kralji živeli nedostojno v lenobi in telesnih sladnostih. Španjolsko je bilo podverženo in razdijano v oblasti Vitica in napadnikov Mavrov, kateri so počenjali različne krivičnosti. Na Talijanskem so posvetni mogočniki preganjali papeže, in sicer tem hujše, čim z večí vnemo in stanovitostjo so se le-tí bojevali za Boga in cerkev njegovo. Nemško je bilo večidel še pogreznjeno v globoki mrakoti poganstva. Vsled preseljevanja narodovskega so ljudje sploh bolj obdivjali, in tako je celó duhovstvo prestopilo od prvotne nedolžnosti in npravne čistosti, in ljudstvo, kakor je že to navadno, se je ravnalo po zgledu svojih predstojnikov.

V greški državi na jutru je vstalo tedaj zatiranje svetih podob (ali kipoborstvo). Takrat je živel svet opat, Štefan po imenu; njega pokliče Konštantin Kopronim k sebi, da bi ga odvernil od češčenja svetih podob, in da bi potlej po njegovem zgledu popačil tudi ljudstvo.

„Ti nerazumna stvar — tako ogovori ga cesar — ne veš li, da Kristusa Gospoda podobo moremo pohoditi brez vsakoršnega pregrešenja in brez tega, da bi najmanjši nečast padla na Kristusa Gospoda? Lej, podoba še ni Kristus Jezus sam; kaka zveza je med češčenjem Odrešenikovim pa brezdušnim lesom ali kamnom ali v čimur koli, iz česar je narejena podoba?“

Štefan vzame v roke neki penéz ali denar ter vpraša: „Vaša Svetlost, čegava podoba je na tem penézu?“ — Konštantin odgovori: „To je moja podoba, obraz tvojega cesarja.“ — „Ako ta podoba,“ pravi na to Štefan, „nima nobene zveze s tim, ki ga mi kaže, tedaj svobodno morem pohoditi obraz Vaše Svetlosti na tem penézu.“ Verže penéz na tla in hodi po njem; ali — cesarski služabniki pristopijo, primejo naglo Štefana kot protivnika cesarjevega, in sam razgnjevani cesar ga obsodi k smerti.

„Vi slepci!“ — zakliče Štefan — „za kazni vredno reč sodite, ako kdo onečasti obraz ktereга koli pozemeljskega oblastnika, domišljujete si pa, da Bogu ljubo reč činite, kedar podobe nebeškega Gospoda in njegovih prijateljev, to je, svetnikov tergate z naših cerkev, zasramujete in sožigate!“

Vendar tehtne besede njegove niso pomagale nič; bil je sveti mož umorjen.

Jako pokvarjen je bil sicer svet v prvi polovici tega stoletja, velika verska v nemarnost in nevednost sv. evangelija je gospodovala med kristjani; vendar jih je bilo obojega spola ljudi, kateri so odrekli se posvetni nečimurnosti živeli v samostanih ali tudi med svetom, a tako, kakor bi njegovi ne bili. Se je imel Jezus Kristus mnogo zvestih in pokornih duš, ktere so poleg spolnovanja verskih dolžnosti na tanko spolnovala dolžnosti svojega stanú; — katerih prvo delo je bilo služiti Bogu in skerbeti za dušno svoje zveličanje, naj ljubši zabava brati svete in pobožne spise, naj prijetniši hrana spokorno prejemati presveto Rešnje Telo, naj dražji zaklad milost Božja, naj večí veselje djanje ljubezni, molitev in pobožnost. Imel je še mnogo pravičnih duš, katerih je čakalo na tem svetu le preganjanje in sovraženje. To so bili pravi kristjani, kateri so Kristusa resnično nasledovali, za njim svoj križ nosili ter z njim križani bili.

Ta kristjanska gorečnost je še bolj se vnela in vi-teštvo svetega križa je nove zmage slavilo v drugi polovici osmega stoletja, kadar je l. 768, po smerti svojega očeta kralja Pipina, vladati jel Karol Veliki, cesar rimski in ustanovitelj vélike države Franko-Nemške. Ze oče njegov Pipin je od Longobardov pribojevano deželo Romanijo, tedaj „exarchat“ imenovano, za vselej daroval sveti rimski stolici ter se zavezal l. 754 ustanovljeno „državo cerkveno“ in papeža samega braniti proti vsakterim sovražnikom, in tako je bilo tudi po namembi svoji prosto zavarovano deželsko vladarstvo papeževo.

V tem delu, cerkev keršansko-katoliško braniti in ji k vladanju po vesoljnem svetu pomagati, je zvesto naprevedoval sin njegov Karol, za svoje velike in slavne dela imenovan Vélíki. Po svojih zmagah proti raznim narodom in deželam je ustanovil velikansko državo, ktera je objemala skoro celo zapadno Evropo. Glavni namen vseh njegovih djanj in velikanskih početij mu je bil: bramba in razširjevanje olike in vere kerščansko-katoliške, vzlasti je svoje moči obračal na to, da bi vse svoje podložne, posebno germanskega ali nemškega plemena, po nauku svetega križa iz stanú sirovosti pripeljati mogel v hram olike in vzobraženosti. Trideset let se je boril s Sasi, kateri so se ustavljali kerščanstvu, pa jih je na zadnje premagal ter pripravil pod sladki jarem svetega evangelija. Da bi pa pri njih vera svetega križa pognala tem globokejšé korenine, je ustanovil sredi med njimi več škofijstev, kakor v Osrabruku, Mindenu, Paderbornu, Bremu, Verdunu; tako je postavil tudi 24 samostanov ter jih bogato obdaril v ta namen, da bi se tem bolj razširjala olike kerščanska. Podpiral je kupčijo in obertnijo, pospeševal ratarstvo in kmetijstvo sploh, sušil močvirje, obdeloval lesovje ali gojzde, postavljaj vasi in cvetoče mesta, ter vedé, kolike cene je morje, je hotel napraviti velikanski graben, kateri bi bil Reno sklenil z Donavo in tako tudi s Černim morjem.

Kaj marljivo se je pečal z vedami. Imel je na svojem dvoru več učenjakov, med njimi slavnega Alkuina, Teodnafa in druge, s kterimi je rad delal in prizadeval si za svoje in svojih podložnih više vzobraženje. Duhovnikom je priporočal pridno učenje, posebno klasiških pisateljev; napravljaj učilišča, k kterim se prišteva celo pariško, ter je odločeval učenim možem mnogotere dari in slavila. Dal je sveto pismo in druge počúčne knjige pridno prepisovati, nedeljske in prazniške liste in evangelija prestavljati v materin jezik, sostavljati katekizem za mladino itd.

Žena Karola Vélíkega, sveta Hildegarda, je z svo močjo podpirala naprave verlega cesarja. V mestu Kemp-tenu je založila slaven samostan reda benediktinskega. Mnoge kneževskega in kraljevskega rodú osebe so vsto-

pile v samostane, da bi tam postavno služiti mogle Bogu ter delati tim lepše za svoje dušno zveličanje, kakor nam je v zgled Viljem, vojvoda akvitanški.

Vojvoda Viljem, ljubljenec Karola Vélikega, je v dvajsetih bitkah zmagal Saracene, odvezel jim Oranijo, in povzdignil se v bogastvu in v časti, ker čislali so ga ljudje in cesar. Poklical je tega izverstnega moža na svoj dvor, in jako rad ga je imel poleg sebe ter skazoval mu nad vsemi drugimi svojo prijaznost. Viljem pa na cesarskem dvoru ni našel pokoja in zadovoljnosti. Nekdaj stopi pred cesarja in pravi: „Milostivi Gospod in Oče moj! Slišite glas svojega bojnika in družnika. Vi véste, kako močno Vas ljubim, in kako službo sem Vam zverševal. Vi ste mi draži nad življenje in svetlobo. Jaz sem na Vaši strani stal v bitkah, in vselej, kadar sem opazil kako nevarnost za Vašo osebo, potegnil sem se za Vas s svojim življenjem.

Ker so minuli zdaj časi bitek, prosim Vas, dovolite mi, da smem služiti odslej večnemu Kralju. Dovolite mi oditi, milostivi Gospod in Oče moj! Že davno želi moje serce zapustiti svet, in vstopiti hočem v samostan, ki sem ga iz ljubezni do Vas vstanovil v puščavi.“

Presunjen po teh besedah barve spreminja pobožni cesar in nekaj trenutkov ne more kar nobene spregovoriti. Naposled globoko vzdihne; ter s solzami v očeh pravi Viljemu: „Vi ranite mi serce! Ko bi prednost daval kateremu koli drugemu kralju ali cesarju, bilo bi mi neljubo in ves svet bi zdražil proti vam. Ali zdaj vas zadrževati in zastave Kralja angeljskega Vam braniti, tega jaz ne smem; le ne taj želim od vas, da izberete kak dar od mene v spominj prijateljstva našega.

Po teh besedah ga Karol objame in bridko plaka. Viljem viditi, da gospod njegov joka, se tudi on sam zjoka. Skoro vendar zbere svoje moči ter pravi: „Naj se Vaša Svetlost nikar ne joka za služabnikom svojim. Ko bi bil previdil te solze, ne bil bi jih Vam vzrokoval in ne se ločil od Vas; zdaj pa, milostivi Gospod, storite mi to, in pustite me ne z nevoljo, temuč s keršansko radostjo, in dovolite, da vstopim v službo našega vesoljnega Gospoda, križanega Odrešenika Jezusa Kristusa.

Kar pa se tiče darú, ki mi ga milostivo ponujate, jaz, kateri za uboštvo našega Gospoda popuščam vse, kar imam, kako bi smel kaj sprejeti, kar je Vaše? Ako pa le hočete meni darovati kaj prijetnega, prosim, darujte mi kosec svetega križa, to je, križa Jezusovega, ki ste ga nekđaj vpričo mene dobili v Jeruzalemu.“

Pobožni cesar Karol, ako ravno mu je ta svetinja bila neskončno draga, jo dá vendar brez pomišljevanja Viljemu, kot dokaz in spominek večnega prijateljstva, katero je bilo krepkejše od življenja, močnejše od smerti.

Carigrad.

VI.

(Procesija sv. Reš. Telesa v Carigradu. — Sultan v mošeji. — Sultanovič. — Sultanova častna straža in častniki. — Derviški ples na Peri. Mlad dervišič. — Derviši vekači in njih divjaška božja služba. „Kulture“ na Jatrovo je potrebno nositi, pa kakošno? — „Izlam,“ „deizem“ in liberaluhovstvo. — Katoliške cerkve na Peri in Galati.)

V četrtek, 7. rožnika, je bila osmina sv. Rešnjega Telesa, in toraj po navadi prezala procesija ob 5 popoldan po predmestji Peri. Nikoli bi ne bil mislil, da katoličani v glavnem turškem mestu imajo toliko svobode in priznanja, kmali več kakor po marsikterih keršanskih mestih. Ceste in ulice, po katerih je šel obhod, so bile nad vse naše dozdeve olepšane; velikanske preproge in draperije z gerbi, napisi, cvetličjem, so visele po zidéh na gosto in velikrat skoraj od naj višega nastropja do tal; luči in lučice, godba, majhni postavljeni

altarčki ob oknih, hišah, nagosteno ljudstvo itd. je dajalo tistemu okraju neko posebno semanost. Tudi duhovska oprava je bila lepa in častitljiva. Obhod so imeli ta dan oo. kapucini, zdi se mi, da veljalo je sosebno francoskemu narodu, ker francoski konzulat je precej zraven cerkve in šel je konzul z obhodom. Iz cerkve sv. Antona je šel častitljivi obhod z Najsvetejšim po vélikih ulicah nekoliko nakviško, in se je vernil navzdol ob kraju staniša „di Bologna“ in skoz male vrata na vert francoskega poslanca, kjer je bil prvi blagoslov; nasproti v neki kapeli drugi, v tronu francoske cerkve sv. Ljudovika tretji; od tam smo šli naravnost po ulicah vélikega francoskega dvora v cerkev sv. Antona nazaj, kjer je bil poslednji blagoslov. 50—60 je bilo duhovnov raznih redov, ljudstva vse polno, in povsod so se tako obnšali, da v turškem mestu zamore človek zadovoljen biti. Posebno me je ginilo, ko so z višave dostikrat kar na gosto cvetlice na nas sule, in ko je bilo med čudo-krasno oblečenimi otroci tudi nekaj angelcev s perutimi. Bil je eden otrók viši angel Michael s čelado na glavi, s tehtnico v levici in z mečem v desnici, ktereja je mogočno kviško držal, češ, da se hoče vojskovati za Jezusa v naj svetejši skrivnosti. Solze morajo politi človeka pri tem pogledu. Kar nisem se mogel nagledati tega prelepega angela. Muzikanti turški so jo lepo delali gredé za vodjášem zamurcem, in turška straža je resno držala gole meče kviško kakor pozdravlja je, češ, da tudi mahomedan hoče kaj stori za čast naj lepši skrivnosti na zemlji. Vsako občutljivo serce se mora topiti pri tolikem velikolepi, katero spremlja in obdaja ča-titljivo procesijo. Zdi se mi pa, da turški vojaki in glasbarji so bili Poljaki, saj morebiti po večini, če ne vsi; vendar ne vem prav.

Tega, pa tudi naslednjega dne v Carigradu ne bom svoj živi dan pozabil.

Kakor sem vidil v četrtek katoliško, tako sem gledal naslednji dan mohamedanske slovesnosti. Bil je petek, toliko kakor naša nedelja. Vsak petek gre sultan v drugo džamijo molit. Ta dan je bil namenjen v Kul-lelej. precej deleč ob azijanski strani Bospora. O taki priliki ga tujci naj ložej vidijo, toraj sem se tudi jaz s spremljavcem ob 10 dopoldne na čolnu tje prepeljal. Godi se sultanov sprevod v mošejo z velikim blišem in slovesnostjo. Po obeh stranéh brega je bila vojna nastavljena. Zraven mesdzida, bolj majhnega poslopja, je stalo naj višji častništvo v semajnicah, kakor, véliki seraskier Riza-paša, pomornik (admiral) Mahmud-Ali-paša, tudi blezo Omer-paša, takrat še živ, pa Napoleon mi ni vedil za gotovo povedati, če je bil ravno tisti — priletel, z belo brado in rudečkastim čednim obrazom. Rad bi bil za gotovo spoznal tega nesrečnega odpadnika, če tudi bi mi bil merzel. Moj Napoleon, sicer precej po plázarsko oblečen, se je z višimi in nižimi častniki tako po domače obnašal in pogovarjal, kakor bi bil z vsimi bratovšino pil, ki pa res niso bili tako terdi, kakor se sicer rado pri vojašini vidi, kadar je v paradi.

Kmali po 12 se približajo pozlačeni in prezali čelni z obilnimi snežno-belo oblečenimi jadravci. Dva čelna sta bila z nebom (baldakinom) in v enem teh je bil sultan. Le malo sem ga zamogel viditi, ko je še v čelnu sedel, ker tje se ni moglo, kjer je iz čelna stopil, in šel je precej v mošejo. Imel je černo dolgo brado in rudeč fes (kapico) na glavi, druga obleka, mislim, je bila črna. Vsi turški vradniki nosijo černo suknjo, ki je nekoliko podobna tako imenovani talarni suknji pri našem duhovstvu.

Sinček sultanov je bil ostal zunaj poslopja. Deček je bil viditi pri kaci 6 - 10 letih, pa kakor zamorjeno dete z bledim obrazom. Sedel je v kotu ozidja na stolu (še čudo, ker sicer turki le čepé s podgibnjenimi no-

gami) in služabnik je bil pri njem. Na glavi je imel rudeč tarbušek in oblečen je bil v višnjevo suknjico in hlačice po našem — vse z zelenimi nacifranimi obšivi. Z njim je bil nekoliko večji deček iz cesarske sordovine, ktereга pa je bilo viditi samo zdravje in življenje.

Nekako čarno-opanljiva je bila zlasti telesna straža sultanova. Nekteri z rudečimi vsaktero nakinčenimi plajši, drugi (blezo Arabi, Čerkesi, Arnavti) z belimi haljinami itd. Častniki sploh s črnimi suknjami, rudečimi hlačami in tarbuši na glavi, pa z velikimi zlatimi kokardami. Tudi je bilo več kočij turškega in družega ženstva.

Kake dobre pol ure so derviši peli po dolgočasni šegi svoji v mesdžidu, kar se je dobro ven slišalo. Nazaj se sultan ni peljal v lepih čelnih; šel je „incognito“ — natihoma, in njegova straža se je posedla v dva čelna; — naj lepši čelni pa so šli prazni nazaj.

Hitro sva se prepeljala z Napoleonom nazaj čez Bospor in na Pero, ker še nekaj posebnega mi je imel pokazati pred odhodom. Z opazovanjem derviškega plesa, ki sem ga vidil od 1½ do 2½ se je dokončalo moje ogledovanje Carigrada. Ta derviški ples, kakor sploh mohamedanstvo, je prav žalosten dokaz, v kakošne zblode in spake človeštvo zaide, ako ne posluša razodenja božjega, ampak svojo lastno vmišljijo. Pripelje me moj vodnik v velik osmoogelnik na predmestji Peri, blizu turškega pokopališa; okrog pri tléh je mostovž za gledavce in zlasti za mohamedane, kakor bi djal v kakem gledišu ali pri komedijah. Tudi zgoraj na okrog so mostovži in prostori za sultana, za nekako glasbo in drugi tudi za turško ženstvo.

Skornje mora zunaj pustiti in copate obuti, kdor gre mohamedansko opravilo gledat. — Kaj tedaj sem vidil?

V okroglem prostoru je stalo na okrog dvajset derviše v klopici, ki je prav malo višji od tál. Bili so v haljah, rujavih, čerrikastih, sivih in vsaktere barve, ter ne vém, če sta imela tudi le dva čisto enako barvo; na glavi pa so imeli nekake klobuke brez okrajev, kakor pine. Tudi so bili razne starosti. Kmalu pride véliki derviš, prav star mož v rudeči haljini, se skloni pred unimi na tla in vsi derviši za njim, ter jim bere nekaj časa iz „korana“ (mohamedanske biblije), in med tem vsi na okrog čepé. Priklanjajo se z glavo, eni bolj eni manj ter sklonjeni ostanejo, nekteri skor do tal. Ko je branje jenjalo, se je pričela na gornjem koru godba flavte in škripanje gosel, ako sem prav slišal. Derviši glasbo v svojem obnašanji več ali manj spremljajo, gredó pri strani poda po dva in dva na okrog, in na obéh nasprotnih krajih kroga, kjer so proti Meki obrnjeni, se vsak mem gredé globoko prikloni. — še zlasti pa tam, kjer je véliki derviš na pogrinjalu, se priklanjata po dva in dva, obrnjena eden proti drugemu. Ne vém prav, če delajo te poklone velikemu dervišu, ali Meki, ali pa obema. V taki pastirski igri gredó saj trikrat na okrog, in vsi so bosí. Dá se znamenje z nekim šumom, in to je blezo znamenje, da se ples prične. Verhne halje zdaj na stran denejo ter v belih haljicah (kitljah) in nekacih kamižolah gredó po versti zopet na okrog k staremu dervišu; višji se mu nizko priklonejo, nižji mu tudi roko poljubijo, in vsi imajo pri tem hodu roke križem čez rame. Naslednjič udri glasba za ples, derviši stoječi po sredi prostora se nekako sladko radujejo nad milo-divjaškimi glasovi flavte in darabuke (majhnega bobnička). Poslednjič eden izmed njih povzdigne roke nad glavo, stegne jih nekoliko narazen kakor škarje, verže glavo na desno ramo in se začne sam okrog sebe sukati ter plesati z veliko vnemo; kmalu za njim drugi, pa tretji in zlagoma so vsi v plesu ter se verté prav kakor fertavke. Zdi se mi, da včasih so roke plesaje kviško deržali, včasih pa jih križem čez rame imeli,

ali kako je že bilo. V začetku so skoraj vsak le na svojem mestu, sčasoma pa se bolj in bolj med seboj mešajo, vender se nobeden ni z drugim terčil, nobeden padel ali se spotaknil, pa tudi šuma niso posebnega delali, ker so bili bosí. Iman, njih višji šeta, v sredi med fertavci, z rokami tleska, ali da z glasbo vred njih ples spremlja, ali da jih oserčuje in priploskuje njih „pobožni“ gorečnosti.

Ustavijo se za trenutek; ali darabuka in glasba jih zdajci v novo spodbode, glasba nagliši pritiska in plesavci plešejo z veči ihto. To vertenje je terpelo ne mara blizo tri četerti ure. — Ako človek pomisli, da so marsikteri že stari vmés, ki se s toliko resnobo tako trapasto vedejo, kako smešno žalostno je vendar to! Naj mlajši je bil mladenček, ne mara, pri kacih 14—16 letih, blede revež, pa tako prijeten viditi, da nisem mogel oči od njega odverniti; prav v serce se mi je ubožec smilil in sklenil sem ga za zmiraj v „mento“ (spomin in prošnjo) pri sv. maši vzeti, da bi kdaj k spoznanju prišel. Priporočen naj bo tudi mojim prijatom v ta namen. In ko še pridem v Carigrad, ne mara, pojdem gledat v „tekié“ (dervišnik), če bode še ta revež svoje nožice tamkaj brusil. — Pristaviti moram, da ta dervišič se mi je zdel prijazen, vidil sem ga potlej tudi še zunaj; drugi so mi bili bolj odljudni na moj videz.

Ne vém že prav, ali vmés ali na koncu plesa je „iman“ dolgo in z nekako posebno vnemo dolgo molil, kakor so rekli, za sultana in za vladarje.

Derviši poslednjič kakor zamaknjeni na tla telebijo; vstanejo, vzamejo halje, grejo še enkrat ali dvakrat okrog po sobi, pa iz sobane, kakor so prišli.

Taki derviši imajo svoje samostane ali „tekié“ po mnogih turških mestih. Ti derviši so toliko priljudniši od družih mohamedanov, da pusté tudi evropejce k njih plesom gledat; drugi pa so tako prenapeti, da tujca izpodé z veliko jezo in žaljenjem, ako bi prišel v mesdžid med uro njih duhovne službe.

V predmestji Skutari pa so derviši vekači; ti so še le kaj čudni in divjaški! Nisem jih vidil, pa jih tudi ne maram viditi pri njih verskih, ali boljše reči, neverških šegah. Že njih ozidje je čudna zmés, zmetana iz vsih stavbinih zlogov, kakor piše Isambert. Po zidovih je orožje, kakor v kaki trinožnici, nekake pšice, ostri žebli in veliko družega. Derviši pričo svojega višega ali „iman-a“ kričé nekake molitve in pri vsaki verstici mečejo glavo nazaj in naprej z nečednimi spakarijami. Včasih kak musliman kakor obésne s tim vedenjem, puhne med dervíše, buti na tla in véde se kakor medved v gajbi.

Vstopijo se tudi ti derviši v versto, veržejo roke križem na persih čez rame in počno kričati svoj: „*La Ilah il Allah, va Mohammed rossul Allah*“, t. j., ni Boga razun Boga in Mohamed je njegov poslanec, — da se ne zdi več človeški glas; z zamolklim, hripovim glasom se vsi ob enem zaderejo, kakor zveri v zvérinjaku, kadar so razdražene. Na zadnje že kar tulijo in se zaganjajo vsi ob enem nazaj in naprej vpijoči: „*Alah hu!*“ „on je Bog!“

„Iman“ pa je pri migrabu (molitvini votlini) in jih oserčuje. — Pri takem počenjanji se je mlad deček odločil od množice, šel proti starcu; strežniki snamejo z žeblija na steni prav oestro iglo in jo dajo „imanu“, kateri je tu pa tam mladenču prebadal lica s tistim ostrom železom, in revež ni naj manjšega znamnja razodel, da bi ga kaj bolelo. — Ako ti trinogi večkrat uboge dečke tako prebadajo, kakošne lica morajo potlej imeti in koliko jih pohabijo!

Terpinčijo se pa še na druge načine, naj berže še huje. Leta 1854 sem vidil v Aleksandriji takih fanatikarjev, ktere je cela derhal ljudi po ulicah spremljala,

in so tu pa tam obstali ter gledali, kako sta se mnogotero z mečmi ubadala in se terpinčila. Tako, so rekli, se pripravljajo na božjo pot v Meko.

Osemletna deklica se je približala sama k „imanu“, kateri jo je sprejel prijazno in očetovsko. Otroče se verže na ovčjo kožo, ki je bila razgernjena po tléh, dva strežaja deržita imana, kateri v copatah z nogami stopi na to ubogo stvarico in ji na herbtu stoji nekatere minute; kadar odstopi, deklica vstane vsa razveseljena. Pokladajo mu matere štiri ali petletne otročiče na kožo, ki jih iman nežno z nogami teptá, češ, da jih s tim vsih bolezni ozdravi. Pravil sem o drugi priliki, kako je v Bejt Dženu pri Damasku tudi starec starca ozdravljaj s tako hojo po herbtu.

Ali imate zdaj dosti od te ostudne divjačnosti?

Pač je treba „kulturo“ na jutro nositi; pa ne nejeverske, kakoršno že tako imajo, ampak versko, kakoršno je imel Carigrad, pa jo je zgubil, odkar se je od Rima odločil, in pa zato ker se je od Rima ločil in prinesel mu je Turek „kulturo“, kakoršno sem ravno omenil v nekaterih zgledih.

Kar tiče „izlam“ ali mohamedansko vero, verujejo sicer v enega Boga, ali kakošnega Boga si mislijo? Dunajski „Cerkveni list“ 25. listop. 1871 piše: „Akoravno izlam petkrat na dan edinost Božjo oklicuje z minaretov svojih džamij, vendar ga Cerkev zdajci in vselej zaznamnuje za neverstvo (ajdovstvo)... Bog, ki ga je oznanoval izlam, ni bil Bog keršanstva. Ni bil trojedini Bog, ni bil Bog odrešenja, ni bil Bog ljubezni. Njegov nauk je bil skoraj racijonalistiški uk“ itd. Isambert pravi, da izlam se izteka v nekak „deizem“, ali vero v Boga brez razodenja, če tudi ne pravi „deizem“, ker ima Mohameda za preroka. V izlamu imajo sedanji liberaluhi nekako zerkalo, ponašanje z enakostjo, z nasprotno pomočjo, mesenost, državno omnipotencijo, zraven pa naj večji nesterpljivost (intolerancijo), kakor je pri liberaluhih; k temu pa je še fatalizem ali vero v nespremenljivo predmeno človeške zgodbe in osode njih posebnost.

K sklepu naj omenim, da katoličani imajo na predmestji Peri 8 in na Galati 3 cerkve. — Prav veliko bi se dalo še pisati o Carigradu, toda popotnik le memogredé kaj pogleda in pové, nima naloge vsaki reči do dna segati, in mora gledati, da domu pride.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Kakošni berlavci so liberalci, to kažejo in pričajo vsi njih spisi in njih modrovanja. V enem in istem spisu iz „Tagespresse“ (gl. samo na pr. Laib. Ztg. 15. grud.) se najprej zabavlja čez škofa Rudigiera, kakor takega, ki derži z Rimom, „der Römling“, pa čez duhovstvo na Tirolskem in Gornjo avstrijskem, da vse je prederzna sleparija in laž, kar se v imenu vere počenja pred svetom; natolceva in sumničji se leca, spovednica, altar o poroki in celo kerst (!) kakor pomoček za „agitacije“; hujska se vlada, da naj oberzdá duhovstvo na leci in v šoli.

In pomisli človek! Štiri, pet verstic naprej na ravno tisti strani, v ravno tistem spisku se terdi, da je to le slepija, da liberalizem napada Boga in vero, zakon in šolo. In to je vedno počenjanje teh hinavcev, ki so podobni hudobnežu, kateri je bližnjega ranil in okervavil, potlej pa kriči: „Kaj sem ti pa storil?“

Sto in stokrat zabavljajo ti potuhneži čez „ultramontanec“, to je čez prave katoličane, kateri so pokorni papežu in ga spoštujejo kakor Kristusovega namestnika, ko vendar vsak podučeni vé, da po nauku sv. vére se tisti Kristusu in svojemu zveličanju odpové, kdor papežu pokoršino in spoštovanje odreče; precej nato pa pišejo, „da vera ni v nobeni nevarnosti.“ Kaj je

neprenehljivo hujskanje ljudstva zoper njegovo duhovstva družega, če ne preganjanje sv. vere, zakaj z duhovstvom mora tudi vera pasti, kakor mora pasti tudi s takim duhovstvom, katero bi bilo zoper papeža, to je, razkolniško ali šizmatičsko. Vi berlavci tedaj sami ne veste, kaj pišete, in menite mar, da je ljudstvo tudi tako kratke pameti, kakor ste vi? Ljudstvo čisto dobro vé, da vsak, kdor mu zaupanje do duhovstva, do papeža spodkopuje, je tisti lažnjivi prerok, zoper ktere je Kristus svaril: „Varite se jih! — Zgrabljivi volkovi so.“ Poznate jih pa iz njih del. Sovražijo Krist. namestnika, sovražijo njegovo duhovstvo, zasramujejo verske resnice, ne spoštujejo ne nedelje ne kvaterne srede, zagovarjajo vse, kar je Cerkvi sovražno. — In Kristus je njim v pogubljenje naznanil: „Kdor pa Cerkve ne poslušá, ta ti bodi kakor nejevernik in očitni grešnik.“

Katoliška Cerkev je dandanašnji s Kristusom na križ pribita. V Rimu je na križu Pij IX, po Evropi so križani škofje in duhovni od prostomavtarskega in liberalnega časništva, katero vedno hujska vlade in narode zoper katoliško Cerkev in njeno duhovstvo. In zdaj, kakor se je na Nemškem že zgodilo, tišč liberaluhi, da naj se ravno tako naredí tudi v Avstriji, da naj se namreč Cerkvi tudi beseda vzame s tako postavo, po kateri bi lahko za vsak nič duhovna v ječo vtaknili.

Toda keršanstvo se je o naj večem preganjanji naj bolj razširjalo; zanesljivo liberalni trinogi tudi sedanji čas v splošnem ne bodo nič opravili. Milovanja vredni pa so mnogi posamezni, ktere vihar seboj podergne in v pogubljenje vleče. — „Kdor pa bo stanoviten do konca, bo zveličan.“

V Mokronogi so bili 17. t. m. vpeljani novi gospod fajmošter, č. g. Mihael Vindišar. Vsa fara je željno pričakovala prihoda svojega od Boga, škofa in patrona namenjenega duhovnega očeta; zato jih je pa tudi res preserčno rada in lepo sprejela. Bog daj, da bi nas ta gospod mnogo let učili, in nam z lepimi zgledi kazali pot v nebesa!

Kakor je bil ta sprejem priserčen, tako pa nas topí strah in žalost, ker imamo tu že čez 40 dni vedni potres, ki malo po malem prenehuje, pa se spet oponavlja po noči in po dnevi, in nam je že veliko škodoval pri poslopjih; razmaketal je že do dobrega farno cerkev sv. Ila, grajščino, vradnijo, šolo in vse druge pohištva po celem tergu. Vselej pribobni potres od severja in gré ravno tisto pot proti jugu naprej; zemlja pa se trese in tako bobni, kakor vozovi po železnici.

Vesela sporočila smo brali v Danici in Novicah, kako so stali trdno in stanovitno volilci drugod za prejšnje narodne poslance; a mi milujemo, da ne moremo tega terdit od mokronoških volilcev, ki so glasove tako razcepili, da so volili tri druge na mesto priporočenih, dasiravno jim je bila Slovenija poslala svoj program, pa ostali so pri svoji termi, užalili vse spravoželjne rojake, ter pozabili, da Avstriji je treba mirú in sprave, in da Kranjci moramo zvesto paziti na svoje načelo: Za Boga, za Cesarja in za Domovino, da nas ne pogoltne prostomavtar nemčurski.

Slaba letina nam žuga, glad in revščina nas obiskujejo strahovito, ker tukaj nismo pridelali ne sadja, ne podzemljic, ne fižola, ne repe, tudi ajde le malo, sterneno smo pa že povžili. Solzi se že zdaj okó marsikteri materi, kadar je treba pripravljati družini živeža, pa nima že zdaj kaj v pisker devati; iz česa se bo še le pékel kolač za veliko noč leta 1872? — Ravno taka je bila v jeseni leta 1816, ko je bila nastopila huda lakota po Kranjskem; gospodinje so tarnale, kaj bo — kaj bo? Kolača ne bo za naprej! Ali čudne in skrite so pota Očeta nebeskega, in neizvedlive njegove misli. Poslal je bil predobri Bog prav tisto leto na Kranjsko

za škofa nepozabljivega prevz. gosp. Avguščina Gruber-ja. Ta gospod so potožili svojemu mogočnemu prijatlu, tedajnemu cesarju Francu to nezgodo slabe letine, in se pri njem potegnili za lačne, revne in uboge svoje ovčice. — In glejte, posrečilo se jim je tako, da so ravno tibi teden leta 1817 po farovžih delili revnim soršico, dopeljano iz vnanjih dežel, in tako pripomogli, da so revne matere na Kranjskem vendar le pekle kolač za veliko noč tistega leta. — Bog daj tudi leta 1872 takega „kopača“ (Gruber-ja), ki bi izkopal iz blazih zakladov izdatno pomoč revščini naši!

Mokronog, 18. decembra 1871.

Davorin Boltič.

Iz Kostanjevice. Nemila smert nam je zopet pobrala kar nenadoma enega naj bolj gorečih delavcev v vinogradu Gospodovem. Umerli so med 16. in 17. grud. po noči čateški fajmošter g. Ferd. Rebič. Farmanom in mnogim drugim nepozabljivi gospod so bili še le v 54. letu. Še 12. grud. so pisali kostanjevskemu g. fajmoštru pismo, ki se mi je, ne vem kako? precej dozdevalo kakor poslovitev za vselej. Tožijo v pismu, da jih strašen persni keré vsak dañ vije in ne smejo hoditi; le v miru da je mir; — pa da je tudi g. kaplan zbolel, ter kdo bo hodil bolnike oskerbovat, ker sami ne morejo nikamor. Napovedujejo si žalostne božične praznike in želé si družega kraja, kjer bi mogli saj službo opravljati. (Opomba. Pridavek oddan zadevn. odboru, za nat. prepozno. Vr.)

V Jaski na Hervaškem je 30. listopada umrl ondotni frančiškanski gvardijan, č. o. Konrad Logonder, naš rojak, bivši vojaški duhoven pod cesarjem Maksimilijanom v Mehiki, od kterega je imel gvadalupeški red, v francoski vojski pod cesarjem Napoleonom III. od kterega je dobil srebrno verigo, in posledujč v avstrijski vojski do nove vravnave vojniškega duhovstva. (Kat. List.)

V Sarajevo na Bosanskem, kakor piše „Katol. List“, so že prišle usmiljene sestre iz Zagreba, kjer so bile radostno pričakovane in precej so dobile 40 deklic v poduk. Nemkinje (protestantske) djakonice so odšle, ko so zvedile prihod katoliških usmiljenic. Sej še pastori luteranski nič ne opravijo pri misijonih, kaj čerjo še le ženske? —

„**Čech**“, češki katoliško politički list, se bo ob novem letu spremenil v tednik. Četertletna cena mu bo 3 gl. 75 kr., letna pa 15 gl. (Administracija: V Panské ulce č. 14—II.)

Razgled po svetu.

Novo ministerstvo, kakor „Vtld.“ piše, je dobilo nalogo s Poljci poravnati se. Poljakom bi dali, kar jim je že Hohenwart obljubil, pa še tega ne vsega. Zato mervo bi pa morali glasovati za posilno volilno postavo, po kateri bi vlada zamogla od manjšine izvoljenega poslanca poklicati v državni zbor, ako bi uni iz večine ne hotel priti. Na to pogodbo ni hotel Wodzicki v ministerstvo stopiti; je pa morebiti v programu sedanjega ministerstva? Toda ravno to je vzrok, da je vstavoverstvo v tesnobi. Ministerstvo svoje naloge, s Poljci se poravnati, ne more doveršiti, ker Poljcem so še Hohenwartove obljube pretesne in ker dobé Rusine nad glavo, ako bi glasovali za poklicanje manjšincev v državni zbor.

Razun tega ima ministerski program nekje še pojojo: v svobodniških prašanjih ne dalje stopati, in da predaleč segajoča raba liberalnih postav se mora vtisniti. Ali tedaj liberaluhe zapušati, ali svojemu programu nezvestemu biti, to ste poti novega ministerstva; na obeh

stranéh je prepad, zlasti ker tudi federalistiška stran za malo dvomljivih obljub ne bo zapustila svojega programa.

Deržavni zbor se ima pričeti 27. t. m. Liberalci utegnejo imeti kacih 91 glasov, ako ne bo Poljcev. — Česko narodno veliko posestvo je pri neposrednih volitvah zmagalo z 226 glasovi zoper 202.

Škof Strosmajer je bil nekaj časa v Rimu, in pred odhodom je izročil sv. Očetu pismo, v kterem naznanuje pokoršino do sklepov Vatikanskega zbora.

Laško ministerstvo (to je, ubogo, davek plačujoče ljudstvo) je kupilo za kralja posestvo Kastel-Portziano za štiri milijone in pol, vredno je pa morda nekje polovico tega. Pravijo, da prodajalec veljá za papeževega priverženca, — toda na svetu se pač vse priméri: marsikterokrat n. pr. eden ali drugi cerkvenih priveržencev voli cerkvene nasprotnike v zборе, v srenjske zastope itd., da potlej taki izvoljenci toliko več škode delajo Cerkvi, cerkvenim pravicam in katoličanom. Taki priverženci so res pravi „pri-verženci.“ Moška, poštena stanovitnost za dobro, pravično reč, za Boga in vero, kje si? — Tudi braziljski cesar se je prav čudno obnašal: bil je pri sv. Petru pri sv. maši, in pa pri pričetju laškega zbora v Rimu, v Vatikanu in pa v Kvirinalu. Znano je, da Kvirinal je papeževa letnica, zdaj pa je kraljevo osebstvo v njem. Ravno zato je hudo na svetu, ker pri velikem delu vladarjev značaja ni. Še belgiški kralj je undan pokazal, da se mavtarjev preveč boji.

Kakor je Viktor Emanuel dobil od zbornice odgovor na svojo prestolnico, precej jo je pobral iz Rima. Odgovor pa je bil pogreti nagovor z drugimi besedami. — Denarni Laški minister si napravlja v Rimu dvor (palačo), ki bo stal 6 milijonov lir, drugi ministri tudi ne bodo prizanesli, in kralj je že dobil majhen bakšiš. Kastel-Portziano za 4 milijone in pol. In kdo bo to plačal? Davki, pa še le davki, ktere znajo liberalci prav dobro množiti, in ljudém za povračilo obetajo svobodo greh delati in se pogubiti.

Laški svoboduški blagor. Italijanski denarni minister Sella je v novi zbornici v Rimu nasvetoval dokaj novih davkov, n. pr. na tkanine, p-troleum itd., pa neko „operacijo“ z obligacijami cerkvenega premoženja. Blagor „osvobodenim“ (?) Rimljanom! Recimo raji: „vsuznjenim.“

Belgijansko. Ker so bili bruseljski mavtarji derbali po mestu nahujskali, da so zoper ministerstvo bučale in rogovilile, so iz vsih krajev številne poslanstva prihajale v Bruselj protestirat s svojo pričujočnostjo zoper gajusne prederznosti nepoklicane gospodovanja željne svobine in ministerstvo zahvalit za njegovo obnašanje. Bile so razne konservativne društva in katoliške besednice iz večih in manjših mest, pa čez 400 verlih studentov Luvanj-ke univerze. Ministerstvo je sicer odstopilo, toda prosti zidarji niso svoje želje dosegli, ker nastopilo je zopet konservativno in katoliško ministerstvo, kakor pišejo.

Iz Ljubljane. Deželni zbor se je pričel 18. t. m. Novi deželni glavar je gr. Aleksander Auersperg, vzet iz manjšine poslancev; namestnik je g. P. Kozler, iz večine, ktera je bila pri vstopu od poslušavstva sprejeta z „živeli!“ Manjšina so: 10 poslancev iz vel. posestva, 1 za kočevsko mesto in 2 za ljubljansko mesto; poslednjih 2 volitev pa bode deželni odbor še le do prihodnjih družih sej dež. zbora preiskal, ker pravi sporočilo, da se slišijo mnoge pritožbe zoper volilski imenik itd.

V prvi seji so poslanci storili navadno obljubo; Zavinšek in Poklukar sta bila izvoljena vredovalca, Dežman in Kosta pa poverjevalca. — V 2. seji v torek so bili v odbor zarad volitve poslancev v državni zbor izvoljeni: Bleiweis, Kosta, Svetec, Zarnik in Poklukar

(poslednji namesto Razlaga, kateri zavoljo opravila v sodnji volitve v odsek ni sprejel). Predlog zastran preuredbe §. 32. v službini pragmatiki in službinem navodu, ki tiče imenovanje, zniževanje, v pokoj ali ob službo devanje vradnikov, ni dobil dvéh tretjin glasov, in je toraj padel. Zavolj tega so narodni poslanci tudi z unim v zavavezi stoječi predlog deželnega odbora o oddaji služb primarjev v bolnici preklicali.

V četrtek so bile vse volitve poterjene, le samo za ljublj. mesto je odloženo. — V državni zbor so izvoljeni gg.: Jugovic, Dragoti Rudež, Zarnik, Poklukar, gr. Barbo, in za veliko posestvo gr. Thurn. V deželni odbor so voljeni gg.: Bleiweis, Kosta, Murnik, Dežman, — Namestniki za deželni odbor pa so gg.: Poklukar, Kramar, Pet. Kozler, Fr. Rudež. — Slišati je, da narodni poslanci ne pojdejo v državni zbor. Popoldne ob 3 je bil deželni zbor za zdaj dokončan.

„Nezmotljiva verfassung.“ *Svobodoljubje* vstavovernežev vse preseže. „Laibaherica“ iz judovskih listov daje prav „fleten“ pomoček za vstavoverneže: Vsak kandidat naj mora naprej obljubiti, da priznava vstavo in da bo v njenem zmislu delal. „Laibaherica“ se je ravno tako malo poprašala, kakor njeni „izraelski“ svetovalci in svetovalke: čemu potlej poslance, če je verfassung „nezmotljiva?“

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Stanisl. Šranc je dobil hotiško lokalijo. Č. g. Jan. Kapelj, lok. pri sv. Jakobu pri Savi, se podá v pokoj. — Umerl je č. g. Ferd. Rebič, fajm. v Čatežu (R. I. P.), 17. dec., in fara je 19. dec. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Verhnike 10 gl. s ponižno prošnjo za sv. blagoslov. T. B. 3 gl. — Iz Idrije V. Tona 5 gl. s prošnjo sv. blagoslova za-se in za otroke in sorodovino.

Za misijon g. Buha. G. P. Peterlin 3 gl.

Za družbo sv. Leopolda, t. j. za amerik. mis. Iz št. Jošta 5 gl. (Oddali v kn. šk. pis. Vr.)

Za afrik. misijon. Iz št. Jošta pri P. Gr. 7 gl.; — iz Horjula 6 gl.; z Verhnike 5 gl.; s Podlipse 1 gl. 40 kr. (Izročeno po p. n. g. dek. J. B.) †† 23 gl.

Za misijon neomadež. spočetja na Jutrovem †† 10 gl. (Oddali v kn. škof. pis. Vr.)

Za oo. Trapiste v Banjaluki v Bosni. M. Rode 3 gl. za ss. maše. — Iz Selc za 65 ss. maš.

Za pogorelce vsega Postonjskega okraja. Iz Smednika 5 gl.

Vabilo k naročevanju na

ZGODNJO DANICO

za leto 1872.

Petindvajseti letnik prične ob Novem letu „Zgod. Danica.“ Tedaj petindvajsetletnica; to je tudi za časnik kaj imenitnega, kaj veselega zanj in za častite čitatelje.

Sovražniki sv. Cerkve skladajo po več stotisučev za časnike, da z njimi napadajo vero našo, narod naš. Ali ni tedaj nam dolžnost saj kaj malega storiti za katoliški tednik, pa se med Slovenci ložej ohrani in bolj rodovitno dela?

Danica prav malo darežljivosti prosi; nobenih skladov in kapitalov; oskerbite ji „za vezlo“ le samo nekoliko obilniših naročil po Slovenskem, da se zmagajo ložej veliki stroški, ki jih tudi vredništvo ima, ne le samo založništvo.

Vsak častiti gospod duhoven svoj list; vsako društvo svoj list; vsaki farovž en iztis posebej za ljudstvo, ki Božje službe čaka ali po opravlilih pride itd.; po 4—6 umetniših bravcev svoj list saj po večih vaséh; gostilnice vsaka svoj list, pa premožniši posestniki sem ter tje posebej zase, tudi marsikteri orglavci in cerkveniki, gg. učitelji, pevstvo svoj list: tako se bo z Danico dober sad razširjal in z Božjo pomočjo bode našemu narodu k vterjenju v sv. veri, k keršanski oliki in spodbudi pripomogla čedalje več. Prosimo svoje prijatelje, da bi po taki poti delali v korist našega naroda.

Gospodje pisatelji za Danico pa z vsakim dobrim spisom gotovo več kot pred polno cerkvijo ljudi pridigajo; zakaj nauki ne le, da se nasproti močno beró in listi gredó od roke do roke, ampak se tudi ohranijo za vse prihodnje čase in pisavci bodo tako koristili narodu, kadar jih že davno več ne bode tukaj. To naj jih s tem bolj spodbuda blagoserdno nam pošiljati obilno dobrih spisov za občinstvo.

Poslednjič naj serčniši hvala in Božje povračilo vsim naročnikom, pisateljem in prijateljem pretečenega leta; pa tudi prav gorka prošnja za prihodnje.

Zdaj pa vsim skupaj veselo novo leto in Božja pomoč!

Zgodnja Danica veljá:

v tiskarnici prejemana za celo leto 4 gold. — po pošti pošiljana za celo leto 4 gold. 60 kr.

„ „ „ za pol leta 2 gold. — „ „ „ za pol leta 2 „ 40 „

„ „ „ za četrt leta 1 gold. — „ „ „ za četrt leta 1 „ 30 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 40 kr. — Naročnina se pošilja tiskarnici Blaznikovi v Ljubljano. Denar za naročilo pa se najcenejše po tako imenovanih poštnih nakaznicah (Postanweisungen) pošlje, ktere se pri vsaki pošti dobivajo in do 10 gld., ki se po pošti pošljejo, veljajo le 5 kr., tedaj se po njih prihrani do 12 kr.